

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2009)

1ο Εκπαιδευτικό Συνέδριο «Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία»

Αναζητώντας εκπαιδευτικό λογισμικό και δραστηριότητες. EdusoftWiki: μια πρόταση για συνεργασία

Θαρρενός Μπράτισης

Βιβλιογραφική αναφορά:

Μπράτισης Θ. (2024). Αναζητώντας εκπαιδευτικό λογισμικό και δραστηριότητες. EdusoftWiki: μια πρόταση για συνεργασία. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 1, 642–648. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/6587>

Αναζητώντας εκπαιδευτικό λογισμικό και δραστηριότητες. EdusoftWiki: μια πρόταση για συνεργασία

Θαρρενός Μπράτιτσης

Λέκτορας, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
bratitsis@uowm.gr

Περίληψη

Την τελευταία δεκαετία, αναπτύχθηκαν πολλοί νέοι Ελληνικών τίτλοι εκπαιδευτικού λογισμικού και εξελληνίστηκαν αρκετοί ξένοι τίτλοι. Παράλληλα υπάρχει πλέον πληθώρα δωρεάν διαδικτυακών υπηρεσιών και λογισμικών, που έχουν και εκπαιδευτικό ενδιαφέρον. Ζητούμενο για τον εκπαιδευτικό, που θέλει να αξιοποιήσει τις ΤΠΕ, είναι η επιλογή του καταλληλότερου λογισμικού. Πρωτίστως όμως, πρέπει να γνωρίζει την ύπαρξη και τις δυνατότητες αξιοποίησης και απόκτησης των διαφόρων λογισμικών και υπηρεσιών. Στην παρούσα εργασία, περιγράφεται το προσχέδιο μιας Διαδικτυακής Πύλης, με τη μορφή μιας Κοινότητας Πρακτικής, όπου κανείς θα μπορεί να πραγματοποιήσει πολυκριτηριακές αναζητήσεις τέτοιων πληροφοριών, αλλά και να αναρτήσει συνεργατικά δικές του ιδέες, εμπειρίες, και αξιολογήσεις.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαιδευτικό λογισμικό, Κοινότητες πρακτικής, Διαδικτυακή πύλη

1. Εισαγωγή

Είναι πλέον αποδεκτό ότι οι ΤΠΕ καταλαμβάνουν σημαντική θέση στο χώρο της εκπαίδευσης. Σύμφωνα με το ΔΕΠΠΣ Πληροφορικής, στόχος είναι “*οι μαθητές, στα πλαίσια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, να έλθουν σε επαφή με τις διάφορες χρήσεις του υπολογιστή ως εποπτικού μέσου διδασκαλίας, ως γνωστικού - διερευνητικού εργαλείου (με τη χρήση κατάλληλου ανοικτού λογισμικού διερευνητικής μάθησης) και ως εργαλείου επικοινωνίας και αναζήτησης πληροφοριών στο πλαίσιο των καθημερινών σχολικών δραστηριοτήτων*” (ΔΕΠΠΣ, 2003). Γενικότερα οι ΤΠΕ αντιμετωπίζονται ως αντικείμενο εκπαίδευσης και δευτερευόντως ως μέσο γνώσης, έρευνας και μάθησης σε όλο το εύρος του προγράμματος σπουδών (Κόμης, 2004).

Για τους σκοπούς αυτούς, απαιτείται η χρήση λογισμικών, τα οποία μπορούν να καταταγούν σε δύο πολύ γενικές κατηγορίες, ανάλογα με το βασικό λόγο ανάπτυξής τους: α) εκπαιδευτικά λογισμικά, και β) λογισμικά γενικού τύπου. Ανεξάρτητα από την κατηγορία στην οποία εντάσσονται, σχεδόν όλα τα λογισμικά μπορούν να έχουν εκπαιδευτικές χρήσεις και να αξιοποιηθούν μέσα από κατάλληλα σχεδιασμένες δραστηριότητες. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται έντονη δραστηριότητα στην Ελλάδα, τόσο στον τομέα της ανάπτυξη νέων τίτλων εκπαιδευτικού λογισμικού ή τον εξελληνισμό αξιόλογων, ξένων τίτλων, όσο και στην εκπαιδευτική αξιοποίηση λογισμικών γενικού τύπου (π.χ. επεξεργαστές κειμένου, προγράμματα παρουσίασης, λογιστικά φύλλα, κλπ). Σήμερα είναι σε εξέλιξη κεντρικές δράσης του ΥΠΕΠΘ, που αφορούν στην επιμόρφωση και κατάρτιση μεγάλου αριθμού εκπαιδευτικών, ώστε να είναι σε θέση, μεταξύ άλλων, να αξιοποιήσουν τα λογισμικά αυτά.

Παράλληλα, η ραγδαία ανάπτυξη του χώρου της Πληροφορικής και ιδιαιτέρως του διαδικτύου θέτει στη διάθεση οποιουδήποτε χρήστη μια ευρεία γκάμα ελεύθερων λογισμικών και υπηρεσιών, που καλύπτουν ένα μεγάλο μέρος από τις ανάγκες του. Στο πλαίσιο αυτό, η αναγκαιότητα για συνεχή, δια βίου επιμόρφωση, φαίνεται να είναι μια αναγκαιότητα. Λαμβάνοντας υπόψη όλες αυτές τις παραμέτρους, στην παρούσα εργασία προτείνεται η ανάπτυξη ενός ιστότοπου, μιας Διαδικτυακής Πύλης με τη μορφή μιας ευρείας Κοινότητας Πρακτικής (Community of Practice), όπου κανείς θα μπορεί να πραγματοποιήσει πολυκριτηριακές αναζητήσεις πληροφοριών και υποστηρικτικού υλικού αναφορικά με την εκπαιδευτική αξιοποίηση των ΤΠΕ και κυρίως τα λογισμικά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην τάξη, αλλά και να αναρτήσει συνεργατικά τις δικές του ιδέες, εμπειρίες, αξιολογήσεις και πληροφορίες, ακολουθώντας τα πρότυπα της διαδικτυακής εγκυκλοπαίδειας (Wikipedia).

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η υπάρχουσα κατάσταση, αναφορικά με τις πηγές πληροφόρησης που απευθύνονται στον Έλληνα εκπαιδευτικό. Ακολούθως παρουσιάζεται η ιδέα του EdusoftWiki, ενώ η εργασία ολοκληρώνεται με μια καταληκτική συζήτηση.

2. Υπάρχουσα κατάσταση

Κεντρικός άξονας έρευνας στην παρούσα εργασία είναι η αξιόπιστη ενημέρωση του Έλληνα εκπαιδευτικού για τα υπάρχοντα λογισμικά, αλλά και για τις μεθόδους εκπαιδευτικής αξιοποίησης αυτών. Για το σκοπό αυτό έγινε ενδελεχής μελέτη του ελληνικού ιστοχώρου, αναζητώντας τους διαθέσιμους διαδικτυακούς πόρους που ανταποκρίνονται στην ανάγκη αυτή.

Αναλυτικά, τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός προσπαθειών προς την κατεύθυνση αυτή, είτε από θεσμοθετημένους φορείς (π.χ. ΥΠΕΠΘ και διάφορες επιστημονικές ενώσεις), είτε από μεμονωμένα άτομα (π.χ. ατομικά blog εκπαιδευτικών). Η παρούσα εργασία εστιάζει στην πρώτη κατηγορία, λαμβάνοντας υπόψη τη συγκεντρωτικότητα και την πληρότητα των οργανωμένων προσεγγίσεων, σε σχέση με τις περισσότερο ερασιτεχνικές, ατομικές προσπάθειες.

Οι σημαντικότερες πληροφορίες που μπορεί να εντοπίσει κανείς αφορούν:

- τη συνοπτική παρουσίαση εκπαιδευτικών λογισμικών
- προτάσεις διδασκαλιών
- συνδέσμους προς διαδικτυακές υπηρεσίες που μπορούν να αξιοποιηθούν εκπαιδευτικά
- δωρεάν λογισμικά
- πληροφορίες για τα εκπαιδευτικά λογισμικά που υπάρχουν στα ελληνικά σχολεία.

Η κεντρικότερη αντίστοιχη δράση υλοποιείται από το **ΥΠΕΠΘ**, που μέσω του ιστότοπου **E-yliko** (<http://www.e-yliko.gr>) παρέχει πολύ συνοπτικές περιγραφές εκπαιδευτικών λογισμικών μαζί με πληροφορίες για την αδειοδότηση χρήσης αυτών, πρόσθετο υποστηρικτικό υλικό και προτάσεις διδασκαλίας. Αν και ο ιστότοπος διακρίνεται για την καλή δόμηση και τυποποίηση που ακολουθεί στην παρουσίαση πληροφοριών, στις περισσότερες περιπτώσεις, οι περιγραφές των λογισμικών είναι πολύ γενικές και δεν προχωρούν σε λεπτομέρειες χρήσης που να συνοδεύονται από οπτικό υλικό (εικόνες - screenshots) ή παραδείγματα εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Έτσι δεν μπορεί εύκολα ο να κρίνει αν τα λογισμικά αυτά ανταποκρίνονται στις ανάγκες ή τις ικανότητές του. Επιπλέον, οι προτάσεις διδασκαλίας είναι περιορισμένες σε αριθμό (ενδεικτικά δεν υπάρχει καμία για το Νηπιαγωγείο, ενώ μόνο 25 αφορούν στο Δημοτικό και μάλιστα μόλις στο 1/3 των μαθημάτων).

Στον ιστότοπο του **ITY** (<http://edsoft.cti.gr/edsoft>), είναι αναρτημένες συνοπτικές παρουσιάσεις 67 λογισμικών που αναπτύχθηκαν στα πλαίσια της **ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ**, ενώ μπορεί κανείς να τα προσπελάσει με βάση το γνωστικό αντικείμενο, την εκπαιδευτική βαθμίδα ή την ειδικότητα που αφορούν. Όμως, δεν υπάρχουν καθόλου παραδείγματα χρήσης ή διδακτικές προτάσεις, ενώ η κατηγοριοποίηση των λογισμικών είναι αρκετά γενική και ασαφής. Αυτό αποτυπώνεται και στην αρχική σελίδα, όπου χαρακτηριστικά αναφέρεται η διστακτικότητα των δημιουργών του ιστοτόπου κατά την κατηγοριοποίηση των λογισμικών, παρ' όλο που παραδέχονται ότι *“... είναι σαφής η ανάγκη των εκπαιδευτικών για γρήγορη απάντηση στο ερώτημα: για την ειδικότητά μας τι υπάρχει;”*.

Παρόμοιες πληροφορίες, για περιορισμένο αριθμό εκπαιδευτικών λογισμικών και περισσότερες από 100 ιδέες και προτάσεις διδασκαλίας (κυρίως από εκπαιδευτικούς), κατηγοριοποιημένες ανά εκπαιδευτική βαθμίδα και μάθημα, μπορεί κανείς να βρει στην **Ελληνική Πύλη Παιδείας** (<http://www.eduportal.gr>). Οι ίδιες ακριβώς περιγραφές λογισμικών συναντώνται και την εκπαιδευτική πύλη **e-Ένωση** (<http://www.e-enosh.gr>), η οποία λειτουργώντας κυρίως ως ενημερωτικός ιστότοπος, παρέχει λίγες προτάσεις διδασκαλίας αναμειγμένες με άλλο ενημερωτικό υλικό (όχι αμιγώς εκπαιδευτικό). Σημαντικός όγκος εκπαιδευτικού υλικού απαντάται στην **Εκπαιδευτική Πύλη Νοτίου Αιγαίου** (<http://www.epyna.gr>), όπου υπάρχουν αρκετές διδακτικές προτάσεις, όπως αυτές καταγράφονται κυρίως στα πρακτικά συνεδρίων.

Λογισμικά μπορεί κανείς να προμηθευτεί από τον ιστότοπο του **Παιδαγωγικού Ινστιτούτου** (<http://pi-schools.sch.gr/>) και τη Διαδικτυακή Πύλη για το **Λογισμικό Ανοιχτού Κώδικα** (<http://opensoft.sch.gr/>) που φιλοξενείται από το **Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο**. Ειδικότερα στον τελευταίο ιστότοπο παρέχεται η δυνατότητα αξιολόγησης των λογισμικών από τα μέλη του, μέσω ενός ειδικά σχεδιασμένου ερωτηματολογίου (πίνακας αξιολόγησης). Δεν είναι όμως σαφές, με ποιο τρόπο αξιοποιείται η δυνατότητα αυτή. Στατιστικά αποτελέσματα που προκύπτουν από τις αξιολογήσεις αυτές παρέχονται μόνο για όσα λογισμικά έχουν καταχωρηθεί πίνακες αξιολόγησης από τουλάχιστον πέντε (5) μέλη. Μέχρι στιγμής, κάτι τέτοιο δεν έχει γίνει για κανένα από τα συμπεριλαμβανόμενα λογισμικά.

Τέλος, αξιοσημείωτες προσπάθειες απαντώνται στο διαδίκτυο από μη θεσμοθετημένους φορείς, όπως για παράδειγμα ο ιστότοπος <http://pake030.blogspot.com>, που δίνει τη δυνατότητα ανταλλαγής σχολίων και ο <http://www.netschoolbook.gr>.

3. Ανάπτυξη προβληματικής

Από τη μελέτη που περιγράφεται στην προηγούμενη ενότητα, παρατηρήθηκε ότι κανένας από τους εξεταζόμενους ιστότοπους δεν είναι πλήρης. Για παράδειγμα, ο ιστότοπος του ΥΠΕΠΘ περιέχει σημαντικό όγκο από κατηγοριοποιημένο υλικό, αλλά δε δίνει τη δυνατότητα επικοινωνίας ανάμεσα στους επισκέπτες ούτε παρέχει δωρεάν λογισμικό. Ο ιστότοπος του ΙΤΥ παρέχει συνοπτικές μόνο πληροφορίες για ένα μεγάλο, όμως, αριθμό λογισμικών. Η εκπαιδευτική πύλη e-Ένωση λειτουργεί κυρίως ως ενημερωτικός ιστότοπος, ενώ στην Εκπαιδευτική Πύλη Νοτίου Αιγαίου απαντάται σημαντικό εκπαιδευτικό υλικό, χωρίς να παρέχεται η δυνατότητα αλληλεπίδρασης μεταξύ των επισκεπτών. Λογισμικό μπορεί κανείς να προμηθευτεί από τους ιστότοπους που φιλοξενεί το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο, όπου επίσης η επικοινωνία δεν είναι δυνατή. Πλήθος διδακτικών προτάσεων, αλλά όχι λογισμικά, μπορεί κανείς να βρει στην Ελληνική Πύλη Παιδείας, με την επικοινωνία ανάμεσα στα μέλη είναι πληρέστερη, ενώ παρέχεται η δυνατότητα συμμετοχής στην ανάπτυξη του υλικού. Η δυνατότητα αξιολόγησης που περιλαμβάνεται όμως είναι πολύ απλή, σε απολύτως βασικό επίπεδο (βαθμός 1-10 και ελεύθερο κείμενο παρατηρήσεων). Γι αυτό το λόγο ενδεχομένως δεν έχει χρησιμοποιηθεί μέχρι τώρα. Τέλος, μόνο το Netschoolbook παρέχει ορισμένες συνδέσεις για προηγμένες διαδικτυακές υπηρεσίες (κυρίως Web 2.0), κάτι που φαίνεται να λείπει από τους υπόλοιπους ιστότοπους.

Από την παραπάνω ανάλυση προκύπτει ότι κανένας από τους ιστότοπους που μελετήθηκαν δεν μπορεί να αποτελέσει ένα ολοκληρωμένο βοήθημα για τον εκπαιδευτικό που αναζητά λογισμικό και τρόπους να το χρησιμοποιήσει στην τάξη, αφού ο καθένας παρέχει κάτι που λείπει από κάποιο άλλο. Έτσι, κάποιοι παρέχουν λογισμικό, κάποιοι εκπαιδευτικές προτάσεις και ιδέες, ενώ κάποιοι άλλοι δυνατότητα επικοινωνίας, συμμετοχής στην ανάπτυξη περιεχομένου ή συνδέσμους προς άλλες διαδικτυακές διευθύνσεις. Επιπλέον, οι κατηγοριοποιήσεις που προτείνονται είναι κυρίως γραμμικές και διαχωρίζουν τα λογισμικά μόνο ανάλογα με την τάξη και το μάθημα. Με τον τρόπο αυτό όμως παραβλέπεται το σημαντικό γεγονός ότι ένα λογισμικό, κυρίως όταν δεν έχει αμιγώς εκπαιδευτικό χαρακτήρα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί με επιτυχία σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες για διαφορετικές βαθμίδες. Τέλος, αγνοείται αρκετά η διδακτική αξιοποίηση διαφόρων διαδικτυακών, δωρεάν υπηρεσιών.

4. Edusoftwiki

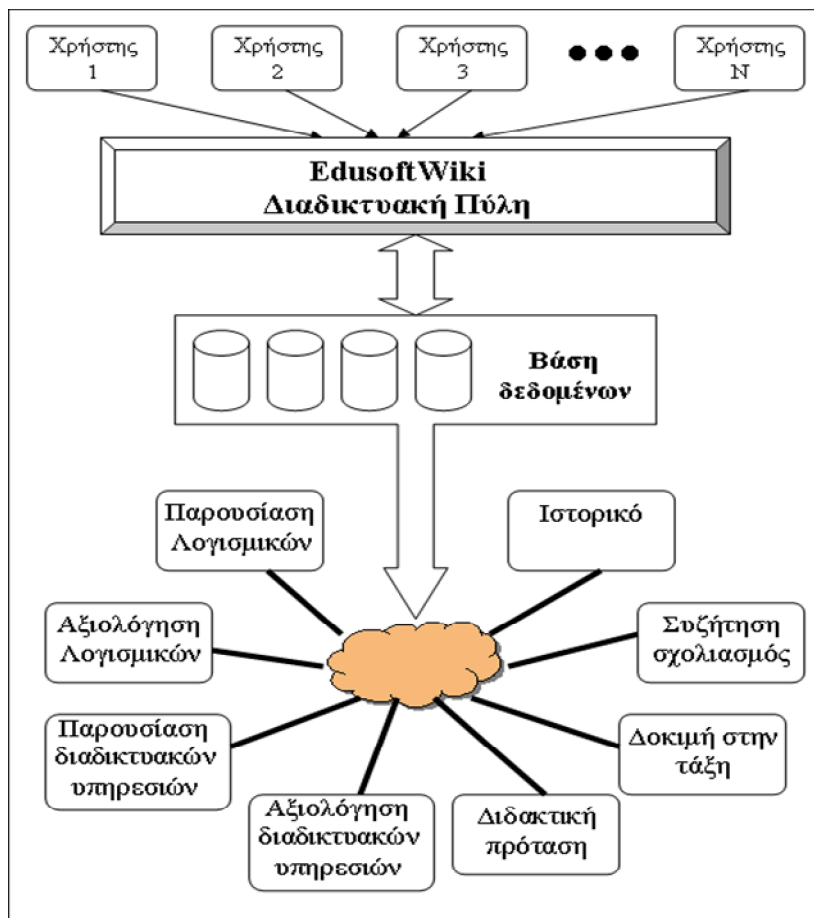
4.1 Περιγραφή πλατφόρμας

Η προβληματική που αναπτύχθηκε στην προηγούμενη ενότητα οδήγησε στο σχεδιασμό του **EdusoftWiki**. Πρόκειται για έναν ιστότοπο, μια διαδικτυακή πύλη, που στηρίζεται στον τρόπο λειτουργίας της Διαδικτυακής Εγκυκλοπαίδειας (Wikipedia). Έτσι, θα είναι ανοιχτό για όλους τους ενδιαφερόμενους που θέλουν να αναζητήσουν ή να αναρτήσουν πληροφορίες, γνώμες, κριτικές και να μοιραστούν ιδέες για τη πρακτική αξιοποίηση λογισμικών όλων των τύπων. Μερικά από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά του EdusoftWiki είναι:

- Εγγραφή μελών
- Επισκόπηση υλικού από ανώνυμους επισκέπτες
- Ευέλικτη κατηγοριοποίηση, στηριζόμενη σε ετικέτες (tags), σύμφωνα με τα πρότυπα των Web 2.0 υπηρεσιών (Folksonomy – Tag Clouds)
- Χρήση wiki για κάθε προτεινόμενο λογισμικό ή διαδικτυακή υπηρεσία, στο οποίο θα μπορούν όλα τα μέλη να προσθέσουν τις δικές τους ιδέες και πληροφορίες, με παράλληλη τήρηση του ιστορικού αλλαγών.
- Καθοδήγηση του επισκέπτη για τον τρόπο που μπορεί να προμηθευτεί τα περιγραφόμενα λογισμικά ή να προσπελάσει τις διαδικτυακές υπηρεσίες.
- Άμεση διασύνδεση προτεινόμενων διδασκαλιών με τα αντίστοιχα λογισμικά
- Διαθέσιμος χώρος για την παρουσίαση αποτελεσμάτων από την πειραματική εφαρμογή των προτεινόμενων δραστηριοτήτων στην τάξη

- Ασύγχρονη συζήτηση για κάθε ένα από τα λογισμικά, τις υπηρεσίες και τις προτεινόμενες δραστηριότητες, ώστε τα μέλη να μπορούν να ανταλλάσσουν ελεύθερα ιδέες και σχόλια
- Τυποποίηση της αξιολόγησης των λογισμικών και των υπηρεσιών
- Εύκολη αναζήτηση υλικού, με βάση πολλαπλά κριτήρια
- Συνεργατική ανάπτυξη του διαθέσιμου υλικού, σε δημοκρατικά πλαίσια.
- Επικοινωνία μεταξύ μελών, σύγχρονη και ασύγχρονη

Χρησιμοποιώντας έναν απλό φυλλομετρητή, οι επισκέπτες και τα μέλη της Πύλης θα μπορούν να έχουν πρόσβαση στο πληροφοριακό υλικό, ενώ τα μέλη επιπλέον θα μπορούν να το διαχειριστούν. Η χρήση μιας κοινής βάσης δεδομένων, επιτρέπει την υλοποίηση πολυκριτηριακών αναζητήσεων. Έτσι είναι για παράδειγμα δυνατή η αναζήτηση προτάσεων για εφαρμογή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, που να είναι κατάλληλη για οποιαδήποτε βαθμίδα και γνωστικό αντικείμενο, με τη χρήση είτε εξειδικευμένου εκπαιδευτικού λογισμικού είτε του διαδικτύου. Η αρχιτεκτονική του συστήματος φαίνεται στην Εικόνα 1.

Σχήμα 1: Αρχιτεκτονική του EdusoftWiki

Οι διδακτικές προτάσεις που θα αναρτώνται στο EdusoftWiki, μπορούν να έχουν χαρακτήρα ολοκληρωμένης προσέγγισης (πλήρες σχέδιο μαθήματος), γενικής προσέγγισης (περιγραφή της προτεινόμενης διδασκαλίας, χωρίς αναλυτική περιγραφή χρονικών απαιτήσεων και δόμησης της δραστηριότητας) ή ακόμα και ιδέες προς συζήτηση και σχολιασμό. Με τον τρόπο αυτό, η προτεινόμενη Πύλη φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα χώρο ανταλλαγής ιδεών και πρακτικών, κατάθεσης απόψεων και διάχυσης γνώσεων. Ο βασικός στόχος της είναι να μπορέσει να απαντήσει το θεμελιώδες ερώτημα ενός εκπαιδευτικού που θέλει να αξιοποιήσει τις ΤΠΕ, όπως αυτό διατυπώνεται στον ιστότοπο του ΙΤΥ: “.. τι υπάρχει για μένα;”.

4.2 Η λειτουργία – ανάπτυξη του Edusoftwiki ως Κοινότητα Πρακτικής

Οι Κοινότητες Πρακτικής είναι ομάδες ατόμων με κοινά ενδιαφέροντα, που αλληλεπιδρούν με αλληλοεξαρτώμενες εργασίες και οδηγούνται από ένα κοινό σκοπό. Κατά συνέπεια ενσωματώνουν ένα σύνολο κοινής γνώσης (Davenport, 2001). Σε μια περισσότερο απλουστευμένη προσέγγιση, οι Lave & Wenger (1991) περιγράφουν τις Κοινότητες Πρακτικής ως ομάδες ατόμων που αναπτύσσουν και διατηρούν

ένα αίσθημα κοινότητας χάρη σε ένα κοινό σκοπό. Συνήθως τα μέλη των ομάδων αυτών έχουν κοινές εμπειρίες και μοιράζονται κοινούς στόχους. Η γνώση διαχέεται μέσω της μαθητείας, αφού τα νεότερα μέλη μπορούν να παρατηρήσουν και να μελετήσουν τη δραστηριότητα και τα επιτεύγματα των παλαιότερων.

Οι Μαργετουσάκη & Μιχαηλίδης (2005) μελετώντας την εφαρμογή των Κοινοτήτων Πρακτικής στο χώρο της εκπαίδευσης, “ως ένα χώρο όπου εκπαιδευτικοί που έχουν ήδη προβεί σε πειραματικές και ενδεχομένως καινοτόμες εκπαιδευτικές χρήσεις των ΤΠΕ, μπορούν να μοιραστούν την εμπειρία και τη γνώση τους με άλλους εκπαιδευτικούς”. Ουσιαστικά προτείνουν τη δημιουργία τέτοιων κοινοτήτων, όπου “αρχάριοι” εκπαιδευτικοί θα απευθύνονται σε περισσότερο έμπειρους για να επιλύσουν απορίες και προβλήματα, αναπτύσσοντας παράλληλα κοινωνικές και διαπροσωπικές σχέσεις. Το σημαντικότερο σημείο που επισημαίνουν είναι ότι αξιοποιώντας τις Κοινότητες Πρακτικής δημιουργείται μια καταγεγραμμένη βάση της συλλογικής γνώσης των μελών τους, η οποία έχει τη δυνατότητα να αναπτύσσεται και να εμπλουτίζεται συνεχώς. Έτσι μπορεί να αποτελέσει μια σημαντική βάση αναφοράς και ανάπτυξης διαλόγου για την εκπαιδευτική αξιοποίηση των ΤΠΕ, τόσο από εκπαιδευτικούς, όσο και από επιστήμονες, επαγγελματίες και άλλους που ενδιαφέρονται για το θέμα αυτό.

Ακολουθώντας τα πρότυπα αυτά, η προτεινόμενη Πύλη φιλοδοξεί να αποτελέσει τον κοινό τόπο όσων εμπλέκονται στη σχεδίαση, ανάπτυξη και αξιοποίηση εκπαιδευτικού λογισμικού. Αν και κατά κύριο λόγο απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς, μπορεί εύκολα να αποτελέσει εργαλείο και για άλλες κατηγορίες μελών (για παράδειγμα σχεδιαστές – αναλυτές λογισμικών, φοιτητές και ακαδημαϊκούς). Στην πρώτη φάση υλοποίησης, θα αναρτηθούν σύντομες περιγραφές λογισμικών και διαδικτυακών υπηρεσιών, οδηγοί χρήσης και πρότυπα διδακτικά σενάρια. Παράλληλα θα υπάρχει για κάθε λογισμικό αξιολόγηση δύο επιπέδων. Το πρώτο επίπεδο θα αφορά τη βαθμολόγηση του λογισμικού με ένα βαθμό, από το 1 έως το 10, που θα αντικατοπτρίζει την άποψη των μελών που θέλουν να συμμετάσχουν στη αξιολόγηση του λογισμικού. Το δεύτερο επίπεδο θα αφορά τη συμπλήρωση ενός πίνακα με κριτήρια αξιολόγησης. Ο πίνακας αυτός θα παρέχεται από τον ιστότοπο, έτσι ώστε για λόγους ομοιομορφίας και ενίσχυσης της αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων να είναι κοινός για όλα τα μέλη που επιθυμούν να αξιολογήσουν σε βάθος ένα λογισμικό. Τα νεώτερα μέλη της κοινότητας, θα μπορούν να προσθέσουν τις δικές τους ιδέες και προτάσεις για αξιοποίηση των λογισμικών, τις εμπειρίες τους από τυχόν δοκιμή τους στην τάξη και τα σχόλιά τους. Παράλληλα θα μπορούν να επικοινωνήσουν με άλλα μέλη για να συζητήσουν βαθύτερα τα θέματα που τους απασχολούν και να επιλύσουν τυχόν προβλήματα και απορίες που έχουν.

Βασικός στόχος της προτεινόμενη πύλης είναι η εύκολη απάντηση στο ερώτημα “τι υπάρχει για μένα;”. Για το λόγο αυτό η δομή των μίνι εγχειριδίων χρήσης και οι σύντομες περιγραφές των λογισμικών θα είναι τέτοιες, που να μπορούν να δώσουν πολύ γρήγορα μια πλήρη εικόνα του λογισμικού, ώστε να μπορέσει κανείς να καταλάβει αν ικανοποιεί τις ανάγκες του και να αποφασίσει αν θέλει να το διερευνήσει διεξοδικότερα. Παράλληλα θα αναφέρονται πληροφορίες για την πρόσβαση σε υπηρεσίες ή την απόκτηση λογισμικών και των αδειών χρήσης που τα διέπουν. Επιπλέον, εμπειρότερα μέλη θα μπορούν να βλέπουν εναλλακτικά διδακτικά σενάρια που αξιοποιούν λογισμικά και υπηρεσίες που έχουν ήδη υπόψη τους, να εμπλουτίσουν τις δικές τους και να συζητήσουν νέες ιδέες, αλλά και να επιλύσουν τυχόν προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

Τέλος, σημαντικό είναι το κομμάτι της ενημέρωσης. Ο κυριότερος λόγος ανάπτυξης της πύλης Edusoftwiki, είναι να αποτελέσει ένα μέσο ενημέρωσης των ενδιαφερομένων, εκπαιδευτικών ή μη, για την ύπαρξη λογισμικών και υπηρεσιών που μπορούν να αξιοποιηθούν εκπαιδευτικά. Σήμερα, υπάρχουν αναρίθμητες δωρεάν υπηρεσίες στο διαδίκτυο, που έχουν μεγάλο ενδιαφέρον. Είναι πολύ δύσκολο για τον αρχάριο χρήστη να τις εντοπίσει και να εξοικειωθεί με τη χρήση τους. Μέσω της προτεινόμενης πύλης, θα μπορεί η εμπειρία και η γνώση μεμονωμένων ατόμων να διαχυθεί στην εκπαιδευτική κοινότητα και να δώσει προστιθέμενη αξία στην εκπαιδευτική αξιοποίηση των ΤΠΕ. Η εμπειρία από την εργαστηριακή επίδειξη διαφόρων τέτοιων υπηρεσιών στα πλαίσια μεταπτυχιακών μαθημάτων δείχνει ότι αρκετοί εκπαιδευτικοί έχουν την όρεξη να διερευνήσουν τις δυνατότητες των ΤΠΕ, στα πλαίσια των ειδικοτήτων τους, αλλά δε γνωρίζουν που να απευθυνθούν, στα πρώτα τους βήματα.

5. Συζήτηση – μελλοντικά σχέδια

Η σύλληψη της ιδέας για το σχεδιασμό της Πύλης EdusoftWiki, γεννήθηκε από την ανάγκη της αναζήτησης πληροφοριακού υλικού για την υποστήριξη του εκπαιδευτικού που θέλει να εντάξει τις ΤΠΕ στη σχολική του τάξη. Παρ’ όλο που υποστηρικτικό υλικό μπορεί κανείς να βρει αρκετό στο διαδίκτυο, εν τούτοις στην ελληνική γλώσσα είναι περιορισμένο. Η μελέτη του ελληνικού ιστοχώρου έδειξε ότι κανείς μπορεί να

εντοπίσει πληροφορίες που αφορούν, κατά κύριο λόγο, τα εκπαιδευτικά λογισμικά που έχουν προκύψει μέσα από εθνικά προγράμματα, με την υποστήριξη του ΥΠΕΠΘ. Ακόμα και στις περιπτώσεις αυτές όμως οι προτάσεις διδασκαλίας είναι ελάχιστες, ενώ η παρουσίασή τους έχει γίνει κυρίως μέσα από εργασίες συνεδρίων, με μικρότερες δυνατότητες διάχυσης της αποκτώμενης εμπειρίας και ανταλλαγές σχολίων και απόψεων πάνω σε αυτή τη βάση. Ειδικότερα δε για το Νηπιαγωγείο, οι διαθέσιμοι πόροι είναι μηδαμινοί.

Παράλληλα, η εμπειρία που αποκομίζεται από τη διδασκαλία μαθημάτων σχετικών με τις εκπαιδευτικές εφαρμογές των ΤΠΕ σε μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών, με τη συμμετοχή κυρίως εν ενεργεία εκπαιδευτικών, όλων των βαθμίδων, καταδεικνύει ότι αρκετοί από αυτούς μπορούν να συνεισφέρουν στην εκπαιδευτική κοινότητα με ενδιαφέρουσες ιδέες και προτάσεις. Αρκεί να ενημερωθούν σωστά για τα υφιστάμενα εκπαιδευτικά (και άλλα) λογισμικά, αλλά και τις διαδικτυακές υπηρεσίες (που προσφέρονται δωρεάν, κατά κύριο λόγο), για να εμπλακούν σε μια διαδικασία γόνιμου διαλόγου και ανάπτυξης ιδεών και προτάσεων για την εκπαιδευτική αξιοποίησή τους.

Αυτή τη στιγμή η ανάπτυξη της πύλης EdusoftWiki βρίσκεται στη φάση του σχεδιασμού και της εξεύρεσης κατάλληλης τεχνολογικής πλατφόρμας. Μελετάται η δυνατότητα αξιοποίησης της πλατφόρμας που υποστηρίζει τη διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια (MediasoftWiki), με τις απαραίτητες τροποποιήσεις ή προσαρμογές. Παράλληλα έχει ξεκινήσει ήδη η διαδικασία κατοχύρωσης των σχετικών διαδικτυακών διευθύνσεων.

Στην αρχική φάση υλοποίησης που θα ολοκληρωθεί στο πρώτο εξάμηνο του 2009, θα αναρτηθεί υλικό που συγκεντρώνεται μέσα από τη διδασκαλία των μαθημάτων “Αξιολόγηση Εκπαιδευτικού Λογισμικού” και “Πολυμεσικές εφαρμογές στην Εκπαίδευση”, σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών που παρέχεται από το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Στα πλαίσια των μαθημάτων αυτών, οι φοιτητές καλούνται να αναπτύξουν πρωτότυπες εκπαιδευτικές δραστηριότητες, αξιοποιώντας και αξιολογώντας παράλληλα (χρησιμοποιώντας τους παρεχόμενους πίνακες αξιολόγησης) μια σειρά από προτεινόμενα λογισμικά και διαδικτυακές υπηρεσίες. Ένα μέρος του υλικού αυτού, που θα κριθεί επαρκές, θα κατηγοριοποιηθεί με τη χρήση ετικετών και θα αναρτηθεί στην Πύλη EdusoftWiki, με κατάλληλη μορφή.

Τα μελλοντικά σχέδια περιλαμβάνουν τον εμπλουτισμό του πληροφοριακού υλικού, με τους εξής τρόπους:

- με δοκιμή και αξιολόγηση περισσότερων λογισμικών και διαδικτυακών υπηρεσιών
- την προσπάθεια εξασφάλισης αδειών για τη δοκιμή και αξιολόγηση νέων λογισμικών
- τη δημιουργία εκπαιδευτικών βίντεο επίδειξης των λειτουργιών του εκάστοτε λογισμικού ή υπηρεσίας (οδηγός χρήσης σε μορφή βίντεο).
- τη δοκιμή ορισμένων από τις προτεινόμενες δραστηριότητες στην τάξη, με τη συνδρομή εκπαιδευτικών, ώστε να αναρτηθούν τα εξαγόμενα συμπεράσματα
- τη διάδοση της προσπάθειας που πραγματοποιείται στην εκπαιδευτική κοινότητα, ώστε να εξασφαλιστεί η ενεργή συμμετοχή περισσότερων εκπαιδευτικών (εν ενεργεία ή μελλοντικών)
- την αναζήτηση συνεργατών που να θέλουν να συνδράμουν στην προσπάθεια, από τον ακαδημαϊκό χώρο ή το χώρο της ανάπτυξης λογισμικού και υπηρεσιών (επαγγελματίες – ειδικοί του χώρου της πληροφορικής)
- την σταδιακή εξασφάλιση της αειφόρου ανάπτυξης της Πύλης, μέσα από την καθιέρωση μιας κρίσιμης μάζας μελών

Η συγκεκριμένη προσπάθεια στόχο έχει να αποτελέσει έναν κοινό τόπο συνεργασίας των ελλήνων εκπαιδευτικών, που θέλουν με πολύ εύκολο τρόπο να βρουν υποστηρικτικό υλικό, όταν εκδηλώνουν την πρόθεση να αξιοποιήσουν της ΤΠΕ στην τάξη τους. Στηριζόμενη στα πρότυπα των Κοινοτήτων Πρακτικής (Communities of Practice), η Πύλη EdusoftWiki φιλοδοξεί να αναπτυχθεί στηριζόμενη στην ανάγκη των μελών της για επικοινωνία κι εξεύρεση κοινωνιών στις αναζητήσεις και τις ανησυχίες τους, χωρίς να οδηγείται από τυποποιήσεις και πρότυπα που μπορεί να εισάγει ένας κεντρικός, επίσημος φορέας, με φιλικό και ανεπίσημο τρόπο. Τέλος, στο σχεδιασμό προβλέπεται το περιεχόμενό της Πύλης να μην περιοριστεί μόνο στις εκπαιδευτικές χρήσεις των ΤΠΕ, αλλά γενικότερα στην εφαρμογή τους στη σχολική καθημερινότητα, με την αξιοποίηση τεχνολογικών εργαλείων για τη διεκπεραίωση διοικητικών και άλλων εργασιών που αφορούν τη λειτουργία μιας σχολικής μονάδας.

Βιβλιογραφία

ΔΕΠΠΣ (2003) *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών*, Υπουργική Απόφαση, Γ/2/21072, ΦΕΚ 304/13-3-2003

- Κόμης, Β. (2004) *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών*. Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών
- Μαργετουσάκη, Α. & Μιχαηλίδης, Π. (2005). Οι Κοινότητες Πρακτικής ως Χώρος Μάθησης και Ανάπτυξης. 3ο Συνέδριο “Διδακτική της Πληροφορικής”, Κόρινθος, 5-8 Οκτωβρίου 2005
- Davenport E. (2001), Knowledge management issues for online organizations: ‘Communities of practice’ as an exploratory framework, *Journal of Documentation*, 57(1), 61-75, <http://www.aslib.com>
- Lave J. & Wenger E. (1991), *Situated Learning. Legitimate Peripheral Participation*, Cambridge University Press
- Palloff, R.M. & Pratt, K. (1999). *Building Learning Communities in Cyberspace: Effective strategies for the online classroom*. Jossey-Bass Publishers, San Francisco.